

Title:	Γυναικεία εκπαίδευση στην ελληνοκυπριακή κοινότητα κατά τη διάρκεια της βρετανικής κυριαρχίας στην Κύπρο. (Εκπαιδευτήρια Θηλέων Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και η εκπαίδευση των διδασκαλισσών κατά την περίοδο 1903-1937).
Year:	2020
Author:	Πολυξένη Δ. Παπαδημητρίου
Abstract:	Η παρούσα διατριβή εστιάζει στην εξέταση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης θηλέων της ελληνικής κοινότητας (ελληνοκυπριακή), κατά τη διάρκεια της βρετανικής κυριαρχίας στην Κύπρο και ειδικότερα από το 1903 μέχρι το 1937. Σημειωτέον ότι δεν υπάρχει προς το παρόν οποιαδήποτε εμπεριστατωμένη έρευνα, η οποία να αναλύει και να εξετάζει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση των κοριτσιών, τον τρόπο ανάπτυξης των ανώτερων Παρθεναγωγείων, τον κοινωνικό και εκπαιδευτικό ρόλο της Κύπριας γυναίκας, καθώς και την εκπαίδευση και το ρόλο που διαδραμάτισε η διδασκάλισσα. Ως εκ τούτου, η παρούσα διατριβή σκοπό έχει να καλύψει αυτό το κενό στη βιβλιογραφία της νεότερης ιστορίας της κυπριακής εκπαίδευσης, προσφέροντας παράλληλα και μια νέα θεματική προσέγγιση στη μελέτη ευρύτερα στην ιστορία της κυπριακής εκπαίδευσης. Η συμπερίληψη και κατανόηση της γυναικείας εκπαίδευσης αλλά και της κοινωνικής ιστορίας της Κύπρου, αποτελεί σημαντική συνιστώσα της εν λόγω μελέτης και ερευνητική καινοτομία. Εκτός από την ανάλυση, ερμηνεία και παρουσίαση της διαθέσιμης βιβλιογραφίας, δόθηκε ειδική έμφαση στην παρουσίαση πρωτογενούς αδημοσίετου αρχειακού υλικού. Αρχειακό υλικό έχει εντοπιστεί και συλλεχθεί από τα Εθνικά Αρχεία του Ηνωμένου Βασιλείου και του Κρατικού Αρχείου Κύπρου, επιστολές, πρακτικά και έγγραφα από τους Κώδικες του Αρχείου της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου, του Παττίχειου Ιστορικού Αρχείου του Δήμου Λεμεσού, και του Αρχείου της Ιεράς Μητρόπολης Κιτίου. Πολύ σημαντική πηγή, αποτέλεσε η εξεύρεση υλικού από τον κυπριακό Τύπο. Επιπρόσθετα, κεφάλαια με τα στατιστικά στοιχεία από την Κυανή Βίβλο, Εκθέσεις του Γραφείου Παιδείας και επίσημες απογραφές κρίθηκαν αξιόλογες πηγές πληροφόρησης. Η σύνθεση πρωτογενών και δευτερογενών πληροφοριών από διαφορετικές πηγές, τοπικές, ελλαδικές και βρετανικές, αποτέλεσε τη βάση για την κατανόηση του κοινωνικού και πολιτικο-οικονομικού πλαισίου, εντός του οποίου εξετάστηκε η δευτεροβάθμια εκπαίδευση της Κύπριας γυναίκας, καθώς και οι παράγοντες που είτε ώθησαν είτε αποτέλεσαν τροχοπέδη στην εξελικτική της πορεία. Η παρούσα εργασία κατά κόρον πραγματεύεται τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση των κοριτσιών της ελληνικής κοινότητας, εντούτοις αυτή μελετάται συγκριτικά με την εκπαίδευση των αγοριών αλλά και την εκπαίδευση των θηλέων στον ευρύτερο ελλαδικό χώρο, σε μια προσπάθεια απόδοσης της ευρύτερης εικόνας της εκπαίδευσης και του εντοπισμού ανισοτήτων και επιρροών. Μέχρι τα τέλη του 19ου και τις αρχές του 20ου αιώνα, δεν υπήρχαν σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για τις γυναίκες. Αυτά αναπτύχθηκαν με την πάροδο του χρόνου μέσα σε ένα κλίμα κατοχής, προσκόλλησης και προσήλωσης σε πρότυπα που ακολουθούσε η Ελλάδα, αλλά και σε παρωχημένες αντιλήψεις της κυπριακής κοινωνίας που κυριαρχούσαν εις βάρος της. Επισημαίνεται ότι για την ανάπτυξη της μέσης εκπαίδευσης θηλέων συνέβαλαν κυρίως οι δασκάλες, οι οποίες σπούδασαν στο εξωτερικό και μετέφεραν φιλοπρόοδες ιδέες, με την επάνοδό τους στο νησί, γινωμένες κινητήρια δύναμη για την εξέλιξη της γυναικείας εκπαίδευσης. Απώτερος σκοπός αυτής της μελέτης είναι να ενσωματωθεί η γυναικεία δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Κύπρο σε ένα ιστορικό πλαίσιο, στον προαναφερόμενο χώρο και χρόνο, μέσα από την εξέταση της

οργάνωσης και λειτουργίας των ανώτερων Παρθεναγωγείων και την ταυτόχρονη σκιαγράφηση των διάφορων παραγόντων (σχολικές εφορείες, εκκλησία, Ελλάδα, αποικιοκρατική Κυβέρνηση, δασκάλες), που επηρέασαν την πορεία της εκπαίδευσης. Μέσα από την ανάλυση και την ενδελεχή αρχειακή έρευνα προκύπτει η πορεία της εξέλιξης της γυναικείας μόρφωσης, με έμφαση στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, αποσαφηνίζοντας μερικά από τα προβλήματα που απομάκρυναν την Κύπρια γυναίκα από την εκπαίδευση και την περιθωριοποιούσαν κοινωνικά. Στον αντίποδα, έγινε προσπάθεια σκιαγράφησης εξεχουσών προσωπικοτήτων διδασκαλισσών, οι οποίες άφησαν το στίγμα τους στη γυναικεία εκπαίδευση. Επιπλέον, εξετάζονται θέματα που σχετίζονται με τη λειτουργία και το περιεχόμενο της εκπαίδευσης (στατιστικά στοιχεία, το είδος των σχολείων που λειτουργούσαν, αναλυτικά και ωρολόγια προγράμματα), συνδυαστικά με το διοικητικό σύστημα των Παρθεναγωγείων, κανονισμούς και νομοθεσίες εις βάρος των γυναικών. Η διατριβή αυτή προσφέρει μια σφαιρική εικόνα της εξέλιξης και ιστορική πορεία της γυναικείας εκπαίδευσης κατά το πρώτο μισό του 20ου αιώνα, εξετάζοντας το θέμα ιστορικά, αλλά και ως κοινωνικό φαινόμενο, το οποίο παραμένει πάντα επίκαιρο, εντός του διαμορφωμένου πολιτικού και κοινωνικού κλίματος κατά την υπό μελέτη περίοδο.